

Roparji.

ošlov Francelj, s katerim sva velika prijatelja, pripovedoval mi je nekoč to-le dogodenco:

Bilo je ravno tisto leto, ko je toča tako strahovito pobila po vsem kočevskem okraju. Jaz sem služil za kočijaža v Kostelu ob hrvaški meji. Moj gospodar je bil zelo bogat. Imel je obilo konj in več hlapcev. Dva sta bila samo kočijaža, da sta vozila gospôdo okrog, drugi so imeli doma dosti dela.

Jaz sem bil za malega kočijaža.

Tiste dni se je omožila gospodarjeva hči z nekim Hrvatom, profesorjem, ali kaj je že bil. Stanoval je v Karlovcu. Mene in velikega kočijaža je gospodar izbral, da bova vozila nevestino blago. Naložili smo dva parizarska voza, polna. Pred vsak voz so bili vpreženi trije konji. Ko je bilo vse pripravljeno in naloženo, zavihtela sva vsak svoj bič ter pognala po gladki cesti proti Karlovcu. Vozila sva večinoma srečno. Dan se je začel že nagibati, ko dospeva do velikega gozda, ki se vleče sem gori od Karlovca tostran Kolpe ter je dolg debeli dve uri. Bil je zelo razvpit, da se v njem radi potikajo roparji.

Nesreča je hotela, da sva se tudi midva prepričala o tem.

Prišla sva do polovice gozda, ko se Mihi — tako je bilo ime mojemu tovarišu — blago na vozu nagne na stran, da bi se bilo skoraj prekopicnilo. Miha je zadnji vozil, ker je gospodar tako velel, češ, naj on pazi name, ker je že stari hlapec in vaje potov. Poteklo je dolge pol ure, predno sva blago poravnala in voz prevezala.

Solnce je jelo zahajati, a midva sva imela še glavni del gozda pred seboj. Gonila sva, kolikor se je dalo, hitro. Kmalu privoziva do ozkega klanca. Ta je precej strm in tako zviti, da se človek hitro skrije za ovinki.

Tu se nekoliko oddahneva. Jelo se je že mračiti.

Po kratkem odmoru poženem jaz naprej, da bi prišel potem pomagat Mihi, ki je imel slabše konje.

Prišedši vrh klanca, odprežem najboljšega konja, zajaham ga ter se spustim v diru nazaj po klancu. Ko dospem do zadnjega ovinka, začujem nerazločne glasove pod klancem. Mraz me spreleti po vsem telesu in hitro spodbodem konja, da vidim, kaj je. In kaj zagledam? Cela tolpa črnih postav se je gnetla okrog voza, ki je mirno stal sredi ceste. Dva krepka moža sta držala konje za uzdo, drugi so pa na vse pretege hiteli jemati blago z voza ter ga nakladati na svoj, menda nalašč za to pripravljeni voziček. Ubogega Miho so držali trije korenjaki, da se ni mogel nikamor ganiti. Tudi na pomoč vpiti ni mogel, ker so mu bili usta zamašili z robcem, kakor mi je pozneje pravil.

Ves iz sebe gledam nekaj časa nepovabljenе goste...

„Veš kaj, Francelj“, dejal sem sam pri sebi, „zdaj-le pokaži, da nisi šalobarda. Kolikokrat si se postavljaj in bahaj, da se jih petnajst ne bojiš;

zdaj je prišla prilika, da pokažem svojo moč.“ Poln gneva do teh potepuhov, zavpil sem z grmečim glasom: „Ali smo skupaj? Grdobe lačne, potepuhi, volcje, hajduki! Jaz vam pokažem!“

A zelo sem se opekel. Misliš, da so se kaj zmenili za moje grožnje, ko so spoznali, da sem sam? Smijali so se mi v brk, in nekdo je zagrmel: „Primate ga . . ., porežemo mu ušesa, če se takoj ne pobere!“

Kaj sem hotel? Spoznal sem, da se roparji ne dajo otepsti z mokro cunjo, kakor tolpa pastirjev na paši. Hitro sem obrnil konja ter dirjal naravnost v Karlovec po orožnike, pustivši vse skupaj v klancu.

Konjiček me je komaj prinesel v Karlovec. Ves je bil penast in spehan. Vsaka dlaka na njem je bila mokra, kakor bi ga bil potegnil iz vode. V prvi gostilni ga izročim hlapcu, sam pa stečem proti žandarmeriji, kjer razložim ob kratkem ves dogodek. Štirje orožniki, čvrsti korenjaki, se odpravijo z menoj. Na vso moč smo hiteli, da bi dobili tičke še v klancu. In dobili smo jih. Od štirih strani so prijeli orožniki preplašeno druhal. Z veselim „zdaj vas pa imamo“ sem stekel po klancu. Ob enem so zagrmeli streli večših orožnikov, in naenkrat je bilo vse pokorno.

Druhal se je udala na milost in nemilost, ker ni imela posebnega orožja, da bi se bila branila. Imeli so le bate in gorjače, s katerimi se niso mogli uspešno braniti. Orožniki so vse uklenili, razen nekaterih, ki so srečno odnesli peté. Po mojih misli niso bili to pravi roparji, ampak le lačna druhal hrvaških hajdukov, ki so gledali le na to, da bi dobili kaj plena.

Miha je bil ves zdelan in bled. Hajduki mu niso storili nič žalega, le držali so ga, da bi kateremu ne zdrobil butice. Kmalu je dobil zopet pogum. Pognala sva konje naprej, pred nama pa je stopala tolpa hajdukov. Bilo jih je petnajst. Ob vsaki strani sta jih spremljala dva orožnika. Eden je stopal še dalje po gozdu ter oddal par strellov, da bi begunce prestrašil, ali pa še katerega ujel. Kmalu nas je došel.

„No, si kaj dobil?“ vpraša ga eden izmed tovarišev.

„Dobil, dva kamna v hrbet, družega nič“, bil je odgovor.

Ko pridemo v Karlovec, ustaviva se z Mihom v gostilni, kjer sem bil pustil konjička, ujetnike pa odženo v ječo.

Drugi dan sva oddala blago na ženinovem domu, kjer so nama prav dobro postregli. Nato sva pognala domov. V klancu sva našla le nekaj črepin, ubitih posod in nekaj raztresene slame od sinočnega napada.

Doma me je gospodar pohvalil ter mi stisnil srebrn tolar v roko, ker sem tako dobro vozil. Jaz sem bil vesel, Miha se je pa kislo držal.

„Mi Slovenci smo tiči“, tako je dejal gospodar.

J. Nerdlov.

